

**Majandus- ja taristuministri määruse
„Toetuse andmise tingimused ja kord energiasalvestuse pilootprojektide arendamiseks“
määruse eelnõu seletuskiri**

1. Sissejuhatus

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.02.2021, lk 17–75) artikli 4 punktist 2 tulenevalt on taaste- ja vastupidavusrahadu erieesmärgiks liikmesriikidele rahalise toetuse andmine, saavutamaks nende poolt esitatud taaste- ja vastupidavuskavas sätestatud reformide ja investeeringute eesmärgid ja sihid.

Euroopa Nõukogu kinnitas taastekava oma 29. oktoobri 2021. a rakendusotsusega nr 12532/21.

Majandus- ja taristuministri määruse „Toetuse andmise tingimused ja kord energiasalvestuse pilootprojektide arendamiseks“ eelnõuga (edaspidi *määrus*) kehtestatakse Euroopa Komisjoni poolt kinnitatud Eesti taaste- ja vastupidavuskava kohase eesmärgiga „Energeetika ja energiatõhusus“ seotud investeeringu „Energia salvestuse pilootprogramm“ elluviimiseks toetuse andmise tingimused ja kord. Määruse eesmärk on energia salvestuse kasutuselevõtu hoogustamine läbi investeeringutoetuse ning seeläbi suurendada taastuenergia osatähtsust nii kaugkütte- kui ka elektrisüsteemides ning vähendada fossiilkütuste kasutust.

Eesmärgi saavutamiseks rahastatakse pilootprojektina soojusettevõtjate poolt salvestusseadmetesse investeerimist ning ettevõtjate poolt elektri salvestusseadmetesse investeerimist. Selle tulemusel väheneb fossiilenergia vajadus tipukoormuse katmiseks, sest kasutatakse taastuenergiast toodetud salvestatud energiat. Samuti vähenevad kaod taastuenergia tootmisel (nt suvel kaugküttevõrkudes) – st suureneb kaugküttesüsteemi energiatõhusus. Toetust antakse kooskõlas riigi eelarvestrateegias sätestatud eesmärkidega, panustades süsinikdioksiidi emissiooni vähendamisse Eesti energeetika valdkonnas, toetades ettevõtjate poolt tehtavaid investeeringuid energia salvestusseadmetesse (eraldi voorud soojuse ja elektri salvestusele). Toetust saab taotleda pilootprojektina soojusettevõtjate poolt soojuse salvestusseadmete ning ettevõtjate poolt elektri salvestusseadmete rajamiseks.

Eelnõu panustab taaste- ja vastupidavusrahadu väljundnäitajatesse, milleks on abi saavate ettevõtete arv ning toetatud mikro, väikese, keskmise ja suure suurusega ettevõtjate arv (Tabel 1).

Tabel 1 *Taaste- ja vastupidavusrahadu väljundnäitajad*

Indikaator	Ühik	Andmeallikas	Mõõtmisagedus
Abi saavate ettevõtete arv (kokku)	ettevõtte	SFOS	Üks kord aastas
Toetatud mikro, väikese, keskmise ja suure suurusega ettevõtjate arv	ettevõtte	SFOS	Üks kord aastas

Investeeringu tegevusi rahastatakse Euroopa Komisjoni poolt kinnitatud Eesti taaste- ja vastupidavuskava alusel. Määruse kehtestamise aluseks on Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021 määruse 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise ja toetuse andmise

üldtingimused“ (edaspidi *taaste- ja vastupidavuskava määrus*) § 8 lõige 1. Määrusega nähakse ette üldised tingimused, toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkuse tingimused ja toetuse kasutamise kord investeeringu tegevuste läbiviimiseks ning oodatud tulemuste saavutamiseks, samuti kehtestatakse toetuse tagasinõudmise tingimused ja kord.

Määruse ja seletuskirja koostasid ning keeleteoimetuse tegid Keskkonnainvesteeringute Keskuse projektikoordinaator Anastasia Petrova (e-post: anastasia.petrova@kik.ee, tel: 627 4184), Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetikaosakonna energiaturgude valdkonnajuht Rein Vaks (e-post: rein.vaks@mkm.ee, tel: 625 6347) ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse keskkonnaekspert Eva-Ingrid Rõõm (e-post: eva-ingrid.room@kik.ee). Määruse juriidilise ekspertiisi tegid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kaia Läänemets (e-post: kaia.laanemets@mkm.ee) ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse jurist Jaanika Vilde (jaanika.vilde@kik.ee).

2. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

2.1. Määruse taust

Taastuvenergia osatähtsuse suurendamine on Eestile sotsiaalmajanduslikult kasulik, sest nii saame vähendada sõltuvust importenergiast ning muuta keskkonda puhtamaks, tagades riikliku sõltumatuse energeetika valdkonnas. Kliimanetraalsele elektritootmisele üleminek on sätestatud ühe olulise Eesti jaoks vajaliku muutusena strateegias „Eesti 2035“. Lisaks käesolev investeering mõjutab positiivselt kasvuhoonegaaside heidet ehk toetuse rakendamise tulemusena vähendatakse kasvuhoonegaaside heidet atmosfääri õhku. Selleks, et kliimanetraalsele energiatootmisele üle minna, on vaja olulisel määral ning kiiresti suurendada taastuvenergia osatähtsust. Rohkem taastuvenergiat süsteemis (nii elektri- kui ka soojusvõrkudes) suurendab vajadust energia salvestuse järgi.

Toetatava tegevuse puhul on oluline, et see panustaks §-s 2 toodud eesmärgi saavutamisse, milleks on taastuvenergia osatähtsuse kaugkütte- ja elektrisüsteemides suurenemine, õhku paisatavate kasvuhoonegaaside koguse vähenemine ja fossiilkütuste kasutuse vajaduse tipukoormuste katmine ning kadude taastuvenergia tootmisel vähenemine samas suurendades kaugkütte- ja elektrisüsteemi energiatõhusust.

Taastuvenergiaks loetakse: vesi, tuul, päike, laine, tõus-mõõn, maasoojus, prügilagaas, heitvee puhastamisel eralduv gaas, biogaas ja biomass elektrituruseaduse § 57 lõike 1 mõistes. Jätksuutlikkust arvestava energiaallika all mõeldakse kütuseid, mille tootmine ei kahjusta keskkonda, ei põhjusta muutusi maakasutuses ja mis on pärit taastuvatest energiaallikatest: vesi, tuul, päike, lained, looded, maasoojus, prügilagaas, heitvee puhastamisel eralduv gaas, biolagunevad olmejäätmed, sõnnik, läga, reoveesetted, toiduvalmistamisel kasutatud õli või rasva jäägid ja puidu jäätmed. Taastuva allikana ei lähe arvesse tüvepuit, sellest valmistatud tooted ega muu jäätmepuidu ja tüvepuidu baasil valmistatud segu. Biomass, mida kasutatakse energia tootmiseks peab vastama biomassi säästlikkuse kriteeriumitele tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82–209), artikkel 29 (edaspidi *biomassi säästlikkuse kriteeriumid*). Seekaudu biomassist energiatootmine on määruse kontekstis kooskõlas “ei kahjusta oluliselt” printsiibiga.

Määruse töötas välja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi *ministeerium*) koostöös Sihtasutusega Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi *KIK*). Toetuse taotlusi menetleb, taotluste rahuldamise otsustab, toetavale projektile väljamakseid ja projekti üle järelevalvet teeb KIK.

2.2. Investeeringu elluviijad

Taaste- ja vastupidavuskava määruse § 4 lõige 2 punkti 5 kohaselt tagab ministeerium, kelle vastutusvaldkonda kuulub taastekavas nimetatud investeering taastekavas fikseeritud tulemuste tähtaegse saavutamise. Selleks kehtestab minister taaste- ja vastupidavuskava määruse § 8 lõike 1 alusel toetuse andmise tingimuste määruse.

Taaste- ja vastupidavuskava määruse § 8 lõike 2 punkti 2 kohaselt sätestatakse määruses vahendusasutus ja tema ülesanded. Vahendusasutus on taaste- ja vastupidavuskava määruse § 3 punkti 4 kohaselt toetuse andmise tingimuste määruses määratud avalik-õiguslik või eraõiguslik juriidiline isik või valitsusasutus, kes täidab talle õigusaktis määratud toetuse kasutamise ja andmisega seotud ülesandeid ning vastutab määruses piiritletud tulemuste saavutamise eest. Vahendusasutuse ülesanded on sätestatud taaste- ja vastupidavuskava määruse § 4 lõikes 7. Määruse kohaselt on vahendusasutuseks KIK.

Vastavalt taaste- ja vastupidavuskava määruse § 4 lõikele 3 täidab Riigi Tugiteenuste Keskus koordineeriva asutuse rolli.

2.1.1. Vahendusasutuse volitamise kaalutlused

Vahendusasutuse määramisel on kaalutud nii majanduslikke aspekte kui ka rakendamise ülesande sisu ja selle täitmiseks vajalikest kompetentsidest lähtuvaid nõudmisi. Vahendusasutuse ülesandeks on esmajärjekorras teostada analüüs ning ettevalmistavad tegevused, mille alusel planeerida ning ellu viia investeeringu põhitegevused. Kasutades ministeeriumi analüüsi ning ekspertteadmisi, on tuvastatud käesoleva määruse raames läbiviidavate tegevuste eeldatav sisu. Vajalik on, et vahendusasutus oleks võimeline töösse kaasama asjakohase ala eksperte ja sihtgrupi esindajaid.

Eeltoodud ülesannetest tulenevalt on kaalutud nii KIKi kui ka RTK sobivust vahendusasutusena. Analüüsiti nelja erinevat aspekti ning analüüsi tulemus on näidatud alloleval maatriksil. Hinnang erinevate aspektide kohta on näidatud skaalal ühest kolmeni, kus üks on „pigem nõrk“ ning kolm „pigem tugev“.

	KIK	RTK
Laiapõhjaliste analüüside teostamise kogemus	2	2
Toetusmeetmete rakendamise kogemus	3	2
Rahvusvaheliste hankemenetluste, ekspertide kaasamise ja suuremahuliste projektide läbiviimise kogemus	3	3
Eelnev kogemus sarnaste projektide läbiviimisel	3	2
Kokku	11	9

Mõlemal asutusel on rahvusvaheliste hankemenetluste, ekspertide kaasamise ja suuremahuliste projektide läbiviimise kogemus.

KIK on analüüside läbiviimisel olnud tihti rahastaja rollis, kuid on teostanud ka ise näiteks oma

rahastusmeetmete rakendamise tõhusust ja energiateenuste turgu käsitlevaid analüüse. KIKis tegeleb sarnaste meetmetega analüütilise keemia doktorikraadiga keskkonnaekspert, kelle peamiseks uurimisvaldkonnaks on olnud kasvuhoonegaasid, kliima soojenemine ja sellega seotud keskkonnariskid. KIK rahastab ligikaudu 50 meetmetegevust. KIK on mitmel Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamise perioodil olnud energeetikavaldkonna meetmete rakendusüksus ja on andnud keskkonnavaldkonna toetusi keskkonnaprogrammist. KIKil on kogemus nii taristu kui ettevõtete investeeringute rahastamisega. Energeetika valdkonna meetmetest, just seoses taastuvate energiaallikate edendamisega, on näiteks struktuurivahendite meetme „Alternatiivsete kütuste kasutuselevõtu suurendamine transpordis“ tegevuse „Biometaanitootmise ja transpordisektoris tarbimise toetamine“ elluviimiseks toetatud gaasibusside kasutuselevõttu ja biometaanitanklate rajamist (toetuse suurus 9 miljonit eurot) ja riigi lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise müügituludest rahastatud „Riigi eelarvestrateegia 2021–2024“ lisa 5 kohase meetme „Kliimapolitiika eesmärkide täitmise nn pilootprojektideks“ tegevuse „Vesiniku väärtusahela piloteerimise“ toetusmeetme rakendamine (toetuse suurus 5 miljonit eurot).

Lisaks on KIKil rahvusvaheliste hankemenetluste, ekspertide kaasamise ja suuremahuliste projektide läbiviimise kogemus (7 linna tänavavalgustus 15 miljonit eurot, Raadi rehvid 2,3 miljonit eurot; ELWIND). Riigi lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise müügituludest laekuvate vahendite kasutamise kogemus on KIKil Eestis kõige pikem, alates toetuse andmisest taastuvenergiaallikate laialdasemaks kasutamiseks energia tootmiseks (2010) ja väga mahukas, nt lasteaiahoonetes energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamiseks, täiselektriliste sõidukite ostutoetus, elektribusside transpordisektoris kasutuselevõtu pilootprojekt.

Keskkonnavalaste investeeringute elluviimise kogemus on KIKil Eestis kõige pikem.

Eraldi väärib väljatoomist KIKi kogemus ettevõtjatele riigiabi andmise, eelkõige finantsanalüüsi, nõustamise ja kontrollimise osas.

Investeeringu rakendajaks määramisel tugineti eelnevale analüüsile ning ka rakendamiseks vajalike tegevuste läbiviimiseks eelnevate sarnaste toetuste või projektide kogemusele. Eelnevalt välja toodud põhjenduste tulemusel on investeeringu rakendajaks otsustatud määrata KIK.

2.3. Eelnõu sisu

1. peatükk – Üldsätted

Eelnõu § 1 lõike 1 kohaselt on määrus kehtestatud vastavalt Eesti taaste- ja vastupidavuskava kohase komponendi 4 „Energeetika ja energiatõhusus“ investeeringu „Energia salvestuse pilootprogramm“ (edaspidi *investeering*) elluviimiseks.

Lõige 2 sätestab vähese tähtsusega abiga seotud reeglid.

Vähese tähtsusega abi rakendatakse vastavalt Euroopa Komisjoni määrusele (EL) nr 1407/2013. Vähese tähtsusega abi piirmäär on 200 000 kolme aasta jooksul ühe ettevõtja kohta kõikidest avaliku sektori allikatest.

Seoses vähese tähtsuse abiga tuleb arvestada, et kui toetuse saaja on viimase kolme aasta jooksul saanud teistest allikatest sellist abi, siis võib tal lubatud 200 000 eurot juba (osaliselt) täis olla ja selle võrra on võimalik toetuse eelarvest vähem abi anda. Lisaks loetakse vähese tähtsuse abiga seoses „ühiks ettevõtjaks“ taotleja seotud ettevõtjad, kellel on taotlejaga määruses (EL) nr 1407/2013 artikli 2 lõikes 2 sätestatud seosed.

Lõige 3 ja lõige 4 sätestavad riigiabiga seotud reeglid.

Riigiabi valdkonnas kehtivad otsekohalduvad ELi õigusaktid, mille tõlgendused põhinevad Euroopa Kohtu ning Euroopa Komisjoni praktilal. Riigiabi käsitlevad riigisisised rakendussätted sisalduvad konkurentsiseaduse 6. peatükis.

Soojusettevõtjate ja ettevõtjate soojus- ning elektrisalvestusseadmetes investeeringute teostamise toetamiseks on kolm võimalust: üldise grupierandi määruse artiklid 46 ja 41 või vähese tähtsusega abi.

Artiklite 41 ja 46 puhul tuleb järgida kõiki selles ja üldise grupierandi määruse üldsätetes ette nähtud tingimusi.

Artikli 41 juures abikõlblikud kulud on täiendavad investeerimiskulud, mis on vajalikud selleks, et edendada energia tootmist taastuvatest energiaallikatest. Kulud, mis ei ole otseselt seotud keskkonnakaitse kõrgema taseme saavutamisega ei ole abikõlblikud. Kui taastuvatest allikatest energia tootmisse tehtava investeeringu kulusid saab investeeringu kogukuludes määratleda eraldiseisva investeeringuna (nt olemasoleva käitise selgelt määratletava lisakomponendina), on kõnealused taastuvatest allikatest toodetud energiaga seotud kulud abikõlblikud.

Artikli 46 juures on abikõlblikud täiendavad investeerimiskulud, mida tootmisjaam vajab ühe või mitme tootmisüksuse laiendamiseks, et tegutseda tavapärase tootmisjaama asemel energiatõhusa kaugküttesüsteemina. Investeering peab olema energiatõhusa kaugküttesüsteemi lahutamatu osa.

Lisaks asjaomase riigiabi andmist lubavatele nimetatud ELi määruse eritingimustele tuleb järgida ka nende määruste üldtingimusi. Neist on siin eelkõige oluline mainida üldise grupierandi määruse artiklis 6 sätestatud ergutava mõju nõuet. Nimelt loetakse abil olevat ergutav mõju, kui abisaaja on asjaomasele liikmesriigile esitanud kirjaliku abitaotluse enne projekti või tegevusega seotud töö alustamist. Töö alustamine tähendab projekti suhtes mistahes siduva lepingu sõlmimist. Selle hulka ei loeta varasemaid tasuvus- või eeluuringuid¹.

Toetuse saaja peab esitama riigiabi nõuete täidetuse kohta selgitused, kinnitused ja vajadusel arvestused taotluse koosseisus eraldi dokumendis, milles võib kohalduvatel juhtudel viidata taotluse teistes osades esitatud andmetele.

Võimaliku riigiabi tagasinõudmise korral on aluseks nõukogu määrus (EÜ) nr 659/1999 ning Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004. Riigiabi puhul tuleb arvestada, et ELi riigiabiõigus on otsekohalduv ning toetuse saajatel ei teki siseriiklike asutuste tegevuse või tegevusetuse tõttu õigustatud ootust abi seaduslikkuse suhtes. Ainult Euroopa Komisjon võib tunnistada siduvalt abi seaduslikuks. Euroopa Kohtu praktika kohaselt peab mõistlikult hoolikas ettevõtja olema võimeline ise veenduma, et riigilt saadud vahendid on kooskõlas riigiabi põhimõtetega.

Lõikes 5 nimetatakse erandid, mille kohta määrust ei kohaldata.

---

¹ Euroopa Komisjoni selgitused üldise grupierandi määruse eri tahkude kohta leiduvad aadressil: https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation_en.

Lõikes 6 täpsustatakse, et toetust antakse kooskõlas taaste- ja vastupidavuskava määrusega. Eelnõu eesmärgid on kooskõlas Eesti energiamajanduse arengukavaga aastani 2030², mille järgi tuleb vähendada energeetika kasvuhoonegaaside heidet, suurendada taastuvast energiaallikatest toodetava energia osakaalu ning energia varustuskindlust.

Lõige 7 sätestab taotlusega seotud dokumentide esitamise e-toetuse keskkonnas ja digitaalse allkirjastamise vajaduse dokumentidele mille esitamine e-toetuse keskkonnas pole ette nähtud.

Toetuse saajal tuleb Riigi Tugiteenuste Keskuse e-toetuse keskkonnas³ täita taotlusvorm. E-toetus on toetuse register, mis on avaliku teabe seadusega kooskõlas asutatud andmekogu. Registri põhimäärus ja kasutamise kord on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 31. juuli 2014. a määrusega nr 121 „Struktuuritoetuse registri pidamise põhimäärus“.

E-toetuse keskkonna kaudu esitatakse kõik toetuse taotlemise ja menetlemise ning projektide elluviimise ja seotud aruandlusega seotud dokumendid.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse investeeringus kajastatud toetuse andmise eesmärk, toetavad tegevused ja oodatava tulemus.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse andmise eesmärk on salvestatud soojus- ja elektrienergia kasutuselevõtu hoogustamine, mille saavutamiseks rahastatakse soojusettevõtjate ja ettevõtjate investeeringuid energiasalvestusseadmetesse.

Elektriturseaduse sätete kohaselt ei saa elektrienergia salvestusseadmeid omada elektri jaotus- ja põhivõrguettevõtjad elektrituruseaduse § 8 mõistes. Soojusenergia salvestusseadme saab antud investeeringu raames omandada põhimõtteliselt ainult soojusettevõtja.

Lõikes 2 täpsustatakse, et investeeringu rakendamise tulemused on seotud õhku paisatavate kasvuhoonegaaside koguse ning fossiilkütuste kasutuse vähenemisega.

Lõikes 3 sätestatakse projektide väljundnäitajad. Investeeringu väljundnäitajate arvutamiseks on loodud asjakohane arvutustabel, mis kehtestatakse KIKi poolt ning avaldatakse KIKi kodulehel enne investeeringu vooru avamist.

Lõike 4 kohaselt, investeeringu tulemusnäitajad arvutatakse megavatt-tundides aastas ja see seisneb salvestatava ja kasutatava taastuenergia hulgas. Esimene tulemusnäitaja peegeldab, kui palju on plaanis energiasalvestusseadme abil salvestada energiat ning teine näitab, kui palju salvestatud energiast võeti uuesti kasutusse.

Tulevikus on nii tulemusnäitajad kui ka väljundnäitajad aluseks aruannete koostamisel.

Kliimanetraalsele elektritootmisele üleminek on sätestatud ühe Eesti jaoks olulise vajaliku muutusena strateegias „Eesti 2035“. Selleks, et kliimanetraalsele energiatootmisele üle minna, on vaja olulisel määral ning kiiresti suurendada taastuenergia osatähtsust. Rohkem taastuenergiat süsteemis (nii elektri- kui ka soojusvõrkudes) suurendab vajadust energia salvestuse järgi. Eelnõu kohaselt energiasalvestusseadmete kasutusele võtmisel väheneb fossiilenergia vajadus tipukoormuse katmiseks, sest kasutatakse taastuvatest energiaallikatest

---

² ENMAK 2030 - https://www.mkm.ee/sites/default/files/enmak_2030.pdf

³ Riigi Tugiteenuste Keskuse E-toetuse keskkond (kättesaadav: <https://www.rtk.ee/>)

toodetud salvestatud energiat. Samuti vähenevad kaod taastuenergia tootmisel (nt suvel kaugküttevõrkudes) – st suureneb kaugküttesüsteemi energiatõhusus. Investeering võimaldab ressursse kasutada suurema efektiivsusega ja madalama kasvuhoonegaaside heitega.

Soojussalvestuses biomassist toodetud energia osas jälgitakse direktiivi 2018/2001 artiklites 29-31 sätestatud biomassi säästlikkuse kriteeriume.

Eelnõu §-s 3 defineeritakse määruses kasutatavad terminid.

Energiasalvestusseade – antud eelnõu kontekstis peab eristama soojusenergia salvestusseadet ning elektrienergia salvestusseadet. Energiasalvestusseadet saab energia salvestamise ajaliste näitajate järgi jaotada lühiajaliseks, pikaajaliseks ning ülipikajaliseks energiasalvestusseadmeks. Arvestades investeeringu eesmärkidega toetatakse pikaajaliste ning ülipikajaliste energiasalvestusseadmete rajamist. See tähendab, et mainitud seadmed salvestavad ja annavad võrku energiat minutite kuni päevade ja isegi kuude vältel (viimane puudutab elektrienergia salvestamist). Elektrienergia salvestusseadme puhul on töötükli kestvuse järgi oodatud pikaajalised ja ülipikaajalised lahendused elektrienergia salvestamiseks. Soojusenergia salvestusseadmete rajamisel on eelistatud pikemajalised ehk hooajalised salvestuslahendused (näiteks paak-soojussalvestid, süvend- soojussalvestid jms) aktiivseks ja passiivseks soojusenergia salvestamiseks. Konkreetsed nõuded salvestusseadmetele on sätestatud eelnõu paragrahvis 6.

Projekti tulemusnäitaja – näitaja, mis kirjeldab projekti käigus sisendite (ressursside, k.a. rahaliste ressursside) kasutamise tulemusena toodetud väljundit. Kusjuures sisendiks on kõik võimalikud ressursid, mis on vajalik väljundnäitaja saavutamiseks k.a. rahalised. Määruse kohaselt on projekti tulemusnäitajaks salvestatava ja kasutatava taastuenergia hulga megavatt-tundides aastas.

Projekti väljundnäitaja – näitaja, mis kirjeldab projekti tulemuste kasutusse võtmise tulemusena projekti järgselt saavutatud olukorda. Käesoleva investeeringu kontekstis projektide tulemusena saavutatakse taastuenergia osatähtsuse suurenemine kaugkütte- ja elektrisüsteemides, vähendatakse õhku paisatavate kasvuhoonegaaside kogust (arvutusmudel avalikustatakse KIKi kodulehel). Eelnõuga kaugküttesüsteemi mõistet kasutatakse kaugkütteseaduse § 2 punkti 2 mõistes. Kaugküttesüsteem on soojuse tootmise, jaotamise ja tarbimise tehniline süsteem, mille moodustavad soojuse tootmise, jaotamise ja tarbimise tehnilised vahendid ja nendega seotud ehitised. Elektrisüsteem on elektrienergia tootmise ja edastamise tehniline süsteem, mille moodustavad Eesti territooriumil asuvad elektrijaamad ning neid üksteisega, tarbijatega ja teiste riikide elektrisüsteemidega ühendav võrk koos vastavate juhtimis-, kaitse- ja sidesüsteemidega.

Taastuenergia on täielikult toodetud taastuvatest jätkusuutlikest energiaallikatest. Taastuva energiaallika all mõistetakse taastuvaid energiaallikaid elektrituruseaduse § 57 lõike 1 mõistes koos järgmistes lõigetes tehtavate täpsustustega. Jätkusuutlikkust arvestava energiaallika all mõeldakse kütuseid, mille tootmine ei kahjusta keskkonda, ei põhjusta muutusi maakasutuses ja mis on pärit taastuvatest energiaallikatest: vesi, tuul, päike, lained, looded, maasoojus, prügilagaas, heitvee puhastamisel eralduv gaas, biolagunevad olmejäätmed, sõnnik, läga, reoveesetted, toiduvalmistamisel kasutatud õli või rasva jäägid ja puidu jäätmed. Taastuva allikana ei lähe arvesse tüvepuut, sellest valmistatud tooted ega muu jäätmepuidu ja tüvepuudu baasil valmistatud segu. Biomass, mida kasutatakse energia tootmiseks peab vastama biomassi säästlikkuse kriteeriumitele. Seekaudu biomassist energiatootmine on määruse kontekstis kooskõlas “ei kahjusta oluliselt” printsiibiga. Taotluse esitamise staadiumis, tulevikus pärast projekti elluviimist ning energiasalvestusseadme kasutuselevõtmisel või aruandluse

koostamisel nii salvestatud, kui ka toodetud taastuvaenergia päritolu, tõendatakse vastavasisuliste sertifikaatidega.

Eelnõu §-i 4 lõikes 1 nimetatakse investeeringu vahendusasutus, milleks on vastavalt taaste- ja vastupidavuskava eelnõule KIK .

Paragrahvis ei loetleta neid KIKi kohustusi ja õigusi, mida eelnõu järgmised paragrahvid üksikasjalikult reguleerivad. Muuhulgas, KIK säilitab toetuse andmisega seotud dokumente kümme aastat taotluse rahuldamise otsusest arvates.

Lõikes 2 sätestatakse KIKi poolt koostatavate juhendite nimekirja, mis avalikustatakse hiljemalt taotlusvooril väljakuulutamise päeval KIKi kodulehel.

Ühtlasi peab taotleja hindama, kas planeeritud tegevused on kooskõlas “ei kahjusta oluliselt” printsiibiga. Selleks KIK koostab asjakohase juhendi, mida avalikustatakse hiljemalt taotlusvooril väljakuulutamise päeval. Vorm põhineb Euroopa Komisjoni tehnilistel suunistel “ei kahjusta oluliselt” põhimõtte kohaldamisel ja hindamisel⁴.

“Ei kahjusta oluliselt” põhimõttele vastavuse hindamine peab andma vastuse, kas projekt võib kahjustada oluliselt mõnda keskkonnaeesmärki ning kui kahju võib tekkida, siis taotlejal tuleb kirjeldada vastavad leevendusmeetmed kahju ärahoidmiseks või vähendamiseks.

Eelnõu §-is 5 sätestatakse vaiete esitamise kord.

Lõikes 1 sätestatakse, et HMS § 73 lg 2 kohaselt lahendab KIK ise vaided, mis on esitatud KIKi otsuste peale. Selleks moodustab KIK vaidekomisjoni kuhu kuuluvad isikud, sh jurist, kes ei ole seotud vaidlustatud otsuse menetlemisega.

Esitatud vaiete lahendamiseks on KIKil kümme kalendripäeva. Samas on võimalus vaide lahendamise tähtaja pikendamiseks.

Lõikes 2 on välja toodud, et dokumentide kättetoimetamine ja teabevahetus toimub elektroonselt e-toetuse vahendusel.

2. peatükk – Toetatavad tegevused, kulud ja toetuse osakaal

Eelnõu §-s 6 sätestatakse toetatavad tegevused ja nõuded salvestusseadmetele.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetatavad projektid peavad panustama §-s 2 nimetatud eesmärgi ning tulemus- ja väljundnäitaja saavutamisse.

Lõike 2 järgi seisneb toetatav tegevus salvestusseadmete projekteerimises, rajamises ja sellega kaasnevates tegevustes. Eelnõus sätestatakse, et toetatakse nii soojusenergia salvestusseadmete projekteerimist, soetamist (sh kaasnevad tehnilised lahendused – pumbad, ventiilid jms), paigaldamist, ehitamist ja seotud tegevusi. Samuti analoogseid tegevusi elektrienergia salvestusseadmete puhul. Seejuures on antud investeeringu raames rajamisena mõeldud ka olemasolevate tehniliste seadmete ja/või rajatiste suureplaaneline ümberehitamine salvestusseadmeteks, kui see on tehniliselt võimalik ning mõistlik.

---

⁴ Euroopa Komisjoni teatis 2021/C 58/01 „Tehnilised suunised põhimõtte *ei kahjusta oluliselt* kohaldamise kohta taaste- ja vastupidavusrahastu puhul“(ELT C 58, 18.2.2021, lk. 1–30), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021XC0218\(01\)&qid=1649930761028&from=ET](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021XC0218(01)&qid=1649930761028&from=ET)

Lõike 3 järgi peab toetatava projekti raames valmiv seade olema kasutuses Eestis vähemalt viis aastat toetuse väljamaksmisest arvates.

Lõigetega 4 ja 5 seatakse eraldi tehnilised nõuded investeeringu raames toetatavatele elektrienergia- ja soojuse salvestusseadmetele.

Elektrienergia salvestusseadme terviktsükli kasutegur peab olema võrdne või suurem kui 85% ja selguma salvesti tootja pakutud standardprofiilist (nt temperatuur, laadimise ja tühjendamise tsükli pikkus jms). See on oluline nõue energiatõhususe ning ka projektide kulutõhususe poolelt. Võrgukadude minimeerimiseks peab energiasalvestusseade olema madala energeetilise kaoga. Samas elektri energiasalvestusseadme reaktsioonikiirus peab olema võrdne või väiksem kui viis sekundit. Süsteemiteenuste puhul on reageerimiskiirus oluline installeeritud salvesti võimalikult mitmekülgselt kasutamiseks, kuna kiiremat reageerimist vajavad süsteemiteenused, näiteks *Fast Frequency Reserves*, nõuavad süsteemioperaatorilt signaali saades täisvõimsuse saavutamist loetud sekundite jooksul. Lisaks peab elektrienergia salvestusseadme energeetilise mahutavuse nimivõimsus olema võrdne või suurem kui 1 tund. Sellega tagatakse installeeritud salvestussüsteemi kõrgem rakendatavus paralleelselt nii süsteemiteenuste pakkumiseks, taastuenergia toodangu nihutamiseks kui ka varustuskindluse tagamiseks.

Sarnased nõudmised on ka soojuse energiasalvestusseadmete puhul.

Kogu salvestamiseks planeeritud energia peab olema toodetud taastuvatest energiaallikatest.

Kindlasti ka salvestusseadmete käitamisel peab kasutama ainult taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat.

Lõikes 6 sätestatakse, et tegevustega hõlmatud maatüki omandiõigus peab kuuluma taotlejale või peab taotlejal olema maatüki kasutusõigus, mis kehtib taotluse esitamise hetkest kuni vähemalt viis aastat lõppmakse tegemisest arvates. See on seotud ühelt poolt investeeringu kulude abikõlblikkuse perioodiga ning teiselt poolt eelnõu nõudega tagada projekti raames rajatud seadmete sihtotstarbelist kasutamist vähemalt viie aasta jooksul pärast projekti valmimist ja lõppmakse teostamist.

Lõikes 7 täpsustatakse tegevusi, millele toetust ei anta. Punktis 2 on toodud heitkogustega kauplemise süsteemi tasuta eraldamise võrdlusalused saastekvootidega kauplemise süsteemi kohaldamisalasse kuuluvate tegevuste jaoks on sätestatud komisjoni rakendusmääruses (EL) 2021/447. Toetatava tegevuse prognoositav kasvuhoonegaaside heide peab olema võrdlusalusest tasemest oluliselt madalam. Selle tõendamiseks tuleb esitada selgitus põhjuste kohta, miks see ei ole võimalik. Punktis 3 toodud erisuste osas tuleb esitada vastavad tõendid iga jaama kohta eraldi, sealhulgas nii olemasolevate kui ka uute kohta.

Lõike 8 kohaselt kindlustatakse toetuse eraldamine ainult projektile, millega järgitakse Euroopa Liidu kliima- ja keskkonnaalaseid standardeid ja prioriteete ning millega ei tekitata olulist kahju.

Lõike 9 kohaselt kindlustatakse toetuse eraldamine ainult projektile, mis aitab kaasa kliimanetraalsele majandusele, sealhulgas ringmajandusele, kliimamuutustele vastupanu võimele ja kliimamuutustega kohanemisele, sealhulgas ringmajanduse eesmärkidele. Sisuliselt, kui projekt vastab teistele määruse nõuetele ja seda otsustatakse toetada, siis toetatav projekt täidab selle nõude automaatselt, kuna toetust antakse selleks, et kliimanetraalselt toodetud

energiat salvestada.

Eelnõu §-is 7 sätestatakse, millised kulud on toetatavad ja millised kulud ei ole toetatavad investeeringu raames.

Lõike 1 kohaselt peavad toetatavad kulud panustama eelnõu §-s 2 sätestatud eesmärkide täitmisesse ja olema kooskõlas riigiabi reeglitega.

Lõikes 2 sätestatakse täpsem nimekiri toetatavatest kuludest. Abikõlblikud on täiendavad kulud, mida tootmisjaam vajab ühe või mitme tootmisüksuse ehitamiseks, laiendamiseks või remondiks, et tegutseda tavapärase tootmisjaama asemel energiatõhusa kaugkütte ja -jahutussüsteemina. Investeering peab olema energiatõhusa kaugkütte ja -jahutussüsteemi lahutamatu osa.

Elektri energiasalvestusseadmete puhul on grupierandi määruse järgi abikõlblikud kulud täiendavad investeerimiskulud, mis on vajalikud selleks, et edendada energia tootmist taastuvatest energiaallikatest. Kulud, mis ei ole otseselt seotud keskkonnakaitse kõrgema taseme saavutamise, ei ole abikõlblikud. Kui taastuvatest allikatest energiatootmisse tehtava investeeringu kulusid saab investeeringu kogukuludes määratleda eraldiseisva investeeringuna (nt olemasoleva käitise selgelt määratletava lisakomponendina), on kõnealused taastuvatest allikatest toodetud energiaga seotud kulud abikõlblikud.

Energiasalvestusseadme projekteerimiskulude all on mõeldud muuhulgas ka projekti eelduseks olevate geodeetiliste uuringud ja keskkonnamõjude hindamise uuringud, juhul kui need viiakse läbi projekti abikõlblikkuse perioodi raames.

Lõikes 3 sätestatakse täpsema nimekiri mittetoetatavatest kuludest.

Investeeringu raames ei toetata seadmete renoveerimist.

Tegevuskulude all on mõeldud kulusid, mis on seotud äritegevuse korraldamisega igapäevaselt k.a. üldkulud. Kulud sisaldavad kõiki tegevuskulusid, kuid neid saab üldiselt jagada kahte põhikategooriasse: hooldus ja haldamine.

Kõik kulud peavad olema vahetult seotud asjaomaste riigiabi abiliikidega. KIK hindab abikõlblikke kulusid juhtumipõhiselt ja dialoogis taotlejaga, konsulteerib vajadusel ministriumiga ning Rahandusministeeriumiga ja tehniliste ekspertidega ning teeb põhjendatud juhul ettepaneku taotlust või projekti muuta, et taotletavad kulud vastaksid asjaomase riigiabi abiliigi abikõlblikkuse nõuetele.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse projekti abikõlblikkuse periood.

Lõigetes 1 ja 2 sätestatakse reeglid seoses abikõlblikkuse perioodi kestvusega. Projekti abikõlblikkuse periood on ajavahemik, millal toetatav tegevus tuleb ellu viia.

Projekti abikõlblikkuse perioodi lõpp ei või olla hilisem kui 1. aprill 2026. a, mis tähendab, et selleks kuupäevaks peab olema toetatav tegevus elluviidud ning asjakohased arved esitatud ja lõppsaaja poolt tasutud

Lõikes 3 sätestatakse, et projekti abikõlblikkuse perioodi kestus on kuni 24 kuud.

Kui lõppsaaja ei jõua abikõlblikkuse perioodil kõiki eelnimetatud toiminguid sooritada, kaotab

ta õiguse toetust saada. Abikõlblikkuse perioodi teatab toetuse lõppsaaja ise taotluses ja see on sisuliselt projekti elluviimise eeldatav aeg.

Lõikes 4 sätestatakse lõppsaajale kohustus alustada projektiga seotud ostumenetlusega hiljemalt kaks kuud pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist. Ostumenetlusega alustamise kriteeriumi võib lugeda täidetuks, kui lõppsaaja kahe kuu jooksul pärast rahastamisotsuse tegemist kas küsib kolm hinnapakumist või avaldab teade Riigihangete registris. Nõue on seotud investeeringu kitsa ajaraami ning piiratud eelarvega. Nõudega tagatakse, et projekti tegevustega alustatakse kohe.

Lõikes 5 sätestatakse asjaolud seoses abikõlblikkuse perioodi pikendamisega. Toetuse lõppsaaja taotluse alusel ja mõjuva põhjuse olemasolul on võimalik abikõlblikkuse perioodi pikendada tingimusel, et projekti elluviimisel saavutatav tulemus ei vähene, kuid 1. aprilliks 2026. a peavad kõik tegevused olema lõpetatud.

Abikõlblikkuse perioodi pikendamise põhjendatust hindab KIK toetuse lõppsaaja taotluse alusel.

Lõikes 6 täpsustatakse, et kui tegu on üldise grupierandi määruse alusel eraldatava riigiabiga, siis ei tohi taotleja alustada projektiga seotud tegevusi ega võtta kohustusi nimetatud tegevuste elluviimiseks enne taotluse esitamist KIKile.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse määruse alusel eraldatava toetuse piirsumma ja osakaal.

Investeeringu eelarve on 8 000 000 eurot. Soojusenergia salvestusseadmete rajamiseks on ettenähtud maksimaalselt 6 500 000 eurot ning elektrienergia salvestusseadmete rajamiseks on ettenähtud maksimaalselt 1 500 000 eurot.

Siinjuures peab arvestama, et KIKi halduskulu kogu perioodi peale on 219 718 eurot ehk 2,8% investeeringu eelarvest. See tähendab, et projektide toetuseks on maksimaalselt ettenähtud 7 780 283 eurot ja sealt proportsionaalselt 6 318 000 eurot soojusenergia salvestusseadmete rajamiseks ning 1 462 284 eurot elektrienergia salvestusseadmete rajamiseks.

Lõikes 1 nähakse ette, et toetuse maksimaalseks suuruseks on üks miljon eurot. Investeeringu eelarvest maksimaalse kasu saavutamiseks piiratakse ühele projektile korraga eraldatavat toetust. Maksimaalse toetuse summa määramisel on võetud arvesse ühe projekti teoreetilist maksumust.

Lõikes 2 nähakse ette toetuse osakaalud vähese tähtsusega abi puhul. Kuigi vähese tähtsusega abi andmisel ei ole ELi õiguses abi maksimaalset osakaalu kehtestatud, siis arvestades käesoleva eelnõu raames toetatavate projektide eripära ning üldiselt investeeringu eesmärke, on otsustatud eelnõu koostamisel seda abi anda 30% määraga. Vähese tähtsusega abi suurus on eelnõu § 10 lõike 5 kohaselt maksimaalselt 200 000 eurot kolme aasta jooksul.

Lõigetes 3 ja 4 nähakse ette toetuse osakaalud üldise grupierandi määruse asjaomaste abiliikide puhul. Eelnõus ettenähtud abi osakaalu alus tuleneb üldise grupierandi määruse artiklitest 41 ja 46.

Investeeringu eri tegevustele/kuludele antava riigiabi liigid on määratletud §-s 1 ning iga liigi vastavad abi maksimaalsed võimalikud osakaalud on sätestatud üldises grupierandi määruuses.

Kuigi üldise grupierandi määruse artikli 46 puhul on kehtestatud abi maksimaalseks osakaaluks

45% abikõlblikest kuludest, aga arvestades eelnõu raames toetatavate projektide eripära ning üldiselt investeeringu eesmärke, on eelnõu koostamisel otsustatud seda abi anda 30% määraga suurettevõtjast lõppsaajate jaoks, kes tegutsevad koostootmisjaamadeta piirkondades ning 15% suurettevõtjast lõppsaajate jaoks, kes tegutsevad koostootmisjaamadega piirkondades. Selline lähenemine on valitud, kuna koostootmisega piirkondadel on suurem majanduslik kasu elektrikaubanduse kaudu. Piirkondades, kus puudub energia koostoomine ja ülekaalus on tavalised katlamajad on abi rohkem vajalik, kuna viimastel on madalam majanduslik motivatsioon.

Samas kuigi üldise grupierandi määruse artikli 41 puhul on kehtestatud abi maksimaalseks osakaaluks 50% abikõlblikest kuludest, aga arvestades käesoleva määruse raames toetatavate projektide eripära ning üldiselt investeeringu eesmärke, on määruse koostamisel otsustatud seda abi anda 30% määraga suurettevõtjast lõppsaajate jaoks.

Lisaks antava abi puhul baasmäärale võib vastavalt üldise grupierandi määruse artiklites 41 ja 46 sätestatule liita 20 % toetust väikeettevõtjatele antava abi korral ja 10 % toetust keskmise suurusega ettevõtjatele antava abi korral.

Lõikes 5 on eraldi sätestatud täiendavad üldise abi osakaalud juhul, kui tegevust rahastatakse ka muudest riigi, kohaliku omavalitsuse, Euroopa Liidu ja või selle liikmesriikide vahenditest. Kui taotleja on taotlenud või taotleb projektile toetust muudest allikatest, tuleb taotlusele lisada andmed kõigi projekti avaliku sektori toetuste kohta. Sellisel juhul ei anta toetust rohkem, kui nähakse ette üldise grupierandi määruse artiklis 8.

3. peatükk – Nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele

Eelnõu §-s 10 sätestatakse taotlejale, tema partnerile ja edaspidi ka lõppsaajale ja partnerile esitatavad nõuded.

Lõike 1 kohaselt võib taotlejaks olla iga Eestis registreeritud äriühing äriseadustiku § 2 mõistes, kes vastab lõikes sätestatud tingimustele. Füüsilised isikud on välistatud, kuna tegemist on suuremahulise ja tehnoloogiamahuka majandustegevusega (arvukas töötajaskond, suur omafinantseering). Välisriigi ettevõtjad on välistatud kuna projekti tulemuse kasutamist oodatakse Eestis vähemalt viis aastat ja selle tagamiseks on määruse andja juba nõudmas Eestis tegutsevat ettevõtjat. Välisriigi taotleja või partner saab Eestis tegutsemiseks ettevõtte Eestis asutada. See ei ole Eestis koormav. Tegemist ei ole ajutise teenuse osutamisega majandustegevuse seaduse üldosa seaduse mõistes.

Taotleda saab ainult taastuvatest energiaallikatest energiatootmisüksust omav äriühing.

Elektrituruseaduse sätete kohaselt ei saa elektrienergia salvestusseadmeid omada elektri jaotus- ja põhivõrguettevõtjad elektrituruseaduse § 8 mõistes. Soojusenergia salvestusseadme saab antud investeeringu raames omandada põhimõtteliselt ainult soojusettevõtja.

Lõikes 2 ja Lõikes 3 on sätestatud tingimused partnerile ja partneri kohustus panustada omafinantseeringuga abikõlblikesse kuludesse ning partneri vastutus projekti elluviimise ja väljundi kestvusega seoses. Projekti elluviimise eest vastutab esmajärjekorras lõppsaaja, kuid kaasatud partner vastutab samuti kogu projektile antud toetuse kasutamise seotud kohustuste eest.

Lõikes 4 sätestatakse taotlejale ja partnerile esitatavad nõuded. KIK teostab võlapäringu

Maksu- ja Tolliameti avalikus registris⁵, kontrolli eesmärk on veenduda, et taotlejal puudub Maksu- ja Tolliameti võlapäringust nähtuvalt avalikult kuvatav võlg või on see ajatatud. KIK kontrollib äriregistrist, et taotleja majandustegevus ei oleks lõppenud ega peatunud, taotleja suhtes ei oleks algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust ning taotleja omakapital vastaks äriseadustikus sätestatud nõuetele. KIK kontrollib struktuuritoetuste registrist, et taotleja ei oleks sama kulu hüvitamiseks varem toetust saanud.

Taotleja või äriühingust taotleja esindajaks ei või olla isik, keda on karistatud majanduslase, ametialase, varavastase või avaliku usalduse vastase süüteo eest ja tema karistusandmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud. Samuti kontrollitakse taotleja karistatust KarS § 260¹ kohaselt, millega tagatakse liikmesriigi kohustus, mis tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2009/52/EÜ, millega sätestatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele kohaldatavate karistuste ja investeeringu miinimumnõuded (ELTL L 168, 30/06/2009, lk 24–32) artikli 7 lõike 1 punktist a, mille kohaselt ei tohi anda toetust viie aasta jooksul ebaseadusliku töötamise avastamisest. Sätet kohaldatakse, kui taotlejat on karistatud karistusseadustiku § 260¹ alusel ja vastav karistus on kehtivana karistusregistris. Sellise taotleja taotlust ei rahuldata. KIK teeb e-toetuse keskkonna kaudu päringu karistusregistrisse saamaks teada, kas taotlejat või tema seaduslikku esindajat on karistatud karistusseadustiku § 260¹ (Eestis ilma seadusliku aluseta viibivale välismaalasele töötamise võimaldamine) alusel.

Seoses vähese tähtsuse abiga tuleb arvestada, et kui toetuse saaja on viimase kolme aasta jooksul saanud teistest allikatest sellist abi, siis võib tal lubatud 200 000 juba (osaliselt) täis olla ja selle võrra on võimalik toetuse eelarvest vähem abi anda.

Lisaks esitatud taotluse ja sellega kaasnevate dokumentide põhjal kontrollitakse taotleja suutlikust projekti ellu viia ja omafinantseeringu osa ära tasuda.

Lõikes 5 täpsustatakse, keda loetakse vähese tähtsuse abiga seoses „üheks ettevõtjaks“. Selleks on taotleja seotud ettevõtjad, kellel on taotlejaga määruses (EL) nr 1407/2013 artikli 2 lõikes 2 sätestatud seosed.

Eelnõu §-s 11 sätestatakse taotlusele esitatavad nõuded.

Lõikes 1 täpsustatakse, et taotlusvormil tuleb täita korrektselt kõik lahtrid, mis hõlmavad endas eelnõus loetletud infot taotleja, projekti tegevuste, ajakava, eelarve, väljundnäitajate ja muu asjakohase kohta. Taotlusvormil esitatud andmed peavad olema täielikud ja õiged. Kui taotlusvormis esitatakse ebaõigeid andmeid, jätab KIK taotluse rahuldamata. Andmete puudulikkuse korral saadetakse lõppsaajale e-toetuse keskkonnas päring koos suunistega taotluse täiendamiseks. Ühtlasi peab taotleja kinnitama, et ta on taotlusvormi korrektselt täitnud, andmed on õiged ja täielikud ning planeeritud tegevused on kooskõlas käesoleva eelnõu, Euroopa Liidu ja riigisiseste õigusaktide ning muude asjakohaste määruse nõuetega.

Lõikes sätestatakse taotlusvormi sisu ja täitmise reeglid ning kinnitatakse taotlusega koos esitatavate dokumentide ning asjakohaste kinnituste nimekiri.

Punkti 19 kohane nõue kohustab taotlejat esitama KIKile teave ja dokumendid selle kohta, kui projektile taotletakse või on taotletud toetust mõnest muust avaliku sektori allikast. Eri rahastusallikate kumuleerimisel lähtutakse üldise grupierandi määruse artiklis 8 sätestatud põhimõtetest.

---

⁵ Maksu- ja Tolliameti avalik register (kättesaadav: <https://apps.emta.ee/saqu/public/taxdebt?lang=et>)

Punkti 27 kohane kinnitus tähendab sisuliselt seda, et sellise kinnituse tegemisel taotleja näitab, et asjakohaste projekti töödega pole enne taotluse esitamist alustatud Mitte siduvad hinnapakkumised peavad olema taotluse esitamise hetkeks saadud.

Kuigi energia tootmiseseadme rajamise ja halduskulud pole käesoleva eelnõu raames abikõlblikud, siiski peab taotluse kohasest projektist selguma, kuidas ja mis mahus on lõppsaaja plaaninud salvestamiseks mõeldud taastuvat energiat tootma või muul moel kätte saada hakata, et KIK saaks hinnata projekti teostatavust. Soojusenergia salvestusseadmete puhul peab tootmiseseade olema vähemalt staadiumis TRL 7 (Technology readiness level vastvalt EL Horizon 2020 programmi sätetele). Elektri energiasalvestusseadme puhul on eelduseks, et salvestusseade ühendatakse elektrisüsteemiga ja minimaalseks aktiivvõimsuseks on 500 kW.

Lõikes 2 täpsustatakse asjaolud ning vajalike dokumentide esitamine omafinantseeringu tagamisel laenu abil.

Lõikes 3 täpsustatakse taotluses esitatavat teavet vastavalt taastekava tegevuskorras toodule, kui taotluses olev käitis kuulub Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi (HKS). Toetuse saajal tuleb toetuse saamiseks tõendada, et kasvuhoonegaaside heide on võrdlusalusest tasemest oluliselt madalam. Kui toetatakse ELi heitkogustega kauplemise süsteemiga (HKS) hõlmatud tegevusalasid, ei tohiks selleks, et mitte moonutada HKSiga antud turusignaale, ning kooskõlas õiglase ülemineku fondi puhul rakendatava lähenemisviisiga, toetada sellist tegevust, mille prognoositav heide CO₂ ekvivalendina ei ole oluliselt väiksem kui lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamiseks kehtestatud võrdlusalused. Antud eelnõu kontekstis ning Euroopa Komisjoni suuniste kohaselt oluline vähenemine on vähemalt 10%. Toetuse andmine on võimalik, kui majandustegevusele ei ole väikese keskkonnamõjuga tehniliselt ja majanduslikult teostatavat alternatiivi ning tegevus ei tekita olulist kahju, rakendades parimat võimaliku keskkonnatoime taset. Vastavad põhjendused tulebki taotleja poolt esitada.

Lõikes 4 on loetletud nõuded, millele peab esitatud taotlus vastama ning sätestatakse, mis alustel hinnatakse taotluse kohase projekti vastavust.

Taotlusvooru esitatud projektis kirjeldatud tehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõtt peab panustama §-s 2 nimetatud toetuse andmise eesmärgi saavutamisse. Taotleja esitab asjakohased seletused koos taotlusega.

Projekti nõuetele vastavuse hindamise sisu ning põhimõte on rohkem lahtikirjutatud KIKi poolt valmivas juhendis, mis avalikustatakse hiljemalt taotlusvooru avamise päeval.

Taotlusele tuleb lisada kõik §-s 11 loetletud dokumendid ja kinnitused. Nagu näiteks hinnapakkumised, projekti ajakava ja muud seotud andmed ja dokumendid. Kui see on asjakohane, siis peavad maksumused olema eristatud projektiga seotud taotleja ja partneri tegevuste lõikes. Viimane on vajalik, kuna taotluse rahuldamisel muutuvad kõik osapooled riigiabi saajaks, kes saavad toetust §-s 9 nimetatud määras iga osapoole abikõlblikest kuludest.

Selleks, et hindamiskomisjon saaks hinnata projekti määruse nõuetele vastavust paragrahvis kirjeldatud kriteeriumitele vaatab KIK läbi taotluse ja koos sellega esitatud dokumendid. Selleks on KIK koostanud asjakohase vormi, mis seletab lahti, millised taotluse osad või lisad kasutatakse millise kriteeriumi hindamiseks.

Lisaks tuleb taotlejal kirjeldada kasutuselevõetavad seadmed, tehnoloogiad ja projekti

elluviimise etapid ning esitada tegevuste elluviimise äriplaan koos ajakava ja projekti finantsanalüüsiga, vastavalt KIKi poolt koostatavale juhendile, mille avalikustatakse KIKi kodulehel hiljemalt taotlusvooru avamise päeval. Taotleja esitab projekti tulemusena välditava kasvuhoonegaaside hulga CO₂ ekvivalendi arvutuse tonnides aastas ja energiasalvestusseadme kasutamise fossiilse kütuse kasutuse vähenemisest tingitud taastuenergia täiendava kasutuselevõttu MWh/aastas (KIKi poolt koostatav kasvuhaane gaaside ning meetme eesmärkide saavutamise arvutustabeli vorm, mille avalikustatakse hiljemalt taotlusvooru avamise päeval).

Kuigi energia tootmiseseade rajamine ja halduskulud (k.a. elektrisüsteemiga liitumistasud) pole käesoleva investeeringu määru raames abikõlblikud, peab taotluse kohasest projektist selguma, kuidas ja mis mahus on lõppsaaja plaaninud salvestamiseks mõeldud taastuenergiat tootma või muul moel kätte saama hakata. Siinjuures arvestame, et soojusenergia salvestusseadmete puhul peab tootmiseseade olema vähemalt staadiumis TRL 7. Elektri energiasalvestusseadme puhul on eelduseks, et salvestusseade ühendatakse elektrisüsteemiga ja minimaalseks aktiivvõimsuseks on 500 kW.

Taotlusele tuleb lisada hinnapakumised tarnitavatele seadmetele/vahenditele. Kui see on asjakohane, siis peavad maksumused olema eristatud kõikide projektiga seotud osapoolte tegevuste lõikes. Viimane on vajalik, kuna taotluse rahuldamisel muutuvad kõik osapooled riigiabi saajaks, kes saavad toetust §-s 9 nimetatud määras iga osapoolte abikõlblikest kuludest.

Ajakava peab olema realistlik ja vastama määruses sätestatud tingimustele. Kui see on asjakohane, siis taotlusele peavad olema lisatud koostöökokkulepped. Taotluses peab olema kajastatud projekti sotsiaalmajanduslik- ja keskkonnamõju ning kirjeldatud projekti või selle osade võimalus tulla toime, näiteks, suurenenud töökoormusega. Projekti teostatavuse hindamiseks kaasab KIK vajadusel väliseksperdi.

Ühtlasi tuleb taotluses hinnata projekti elujõulisust ehk kui kaua projekt on plaanitud töötama.

Lõikes 5 kirjeldatakse “ei kahjusta oluliselt” põhimõtte nõuetele vastavuse (sh on eraldi välja toodud välistused, mis tulenevad taastekava tegevuskorrast) hindamist

4. peatükk – Toetuse taotlemine ja taotluse menetlemine

Eelnõu §-s 12 sätestatakse taotlusvooru avamist puudutavad reeglid ning sellega seotud ministeeriumi ja KIK tegevused.

Lõikes 1 sätestatakse taotluse esitamisega seotud asjaolud.

Lõigetes 2 ja 3 täpsustatakse taotlusvooru väljakuulutamise seotud asjaolud.

Lõikes 4 sätestatakse, et KIK kuulutab välja taotlusvooru. Taotlusvooru väljakuulutamise aeg ning vooru eelarve suurus teatatakse KIKile ministeeriumi poolt kirjalikult.

Taotlejal tuleb Riigi Tugiteenuste Keskuse e-toetuse keskkonnas⁶ täita taotlusvorm. E-toetus on toetuse register, mis on avaliku teabe seadusega kooskõlas asutatud andmekogu. Registri põhimäärus ja kasutamise kord on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 31. juuli 2014. a määrusega nr 121 „Struktuuritoetuse registri pidamise põhimäärus“.

---

⁶ Riigi Tugiteenuste Keskuse E-toetuse keskkond (kättesaadav: <https://www.rtk.ee/>)

Lõikes 5 täpsustatakse, et taotlus tuleb esitada taotlusvooru avatud oleku ajal. Taotlusvooru tähtaja jooksul tuleb taotlus e-toetuses esitada, kuid hindama hakatakse seda pärast taotlusvooru tähtpäeva saabumist. Pärast taotlusvooru tähtpäeva taotlust esitada lubatud ei ole.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse taotluse menetlemise tegevused ning järjekord.

Taotluse menetlemine taotluse vastuvõtmisest ning registreerimisest, läbivaatamisest, taotleja, partneri ja esitatud dokumentide nõuetele vastavuse kontrollist, taotluse kohase projekti hindamisest ning võrdlemisest teiste esitatud projektidega, taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotleja, partneri ja dokumentide nõuetele vastavust kontrollib KIK.

Lõige 2 kohustab taotlejat teavitama KIKi viivitamata taotluses esitatud andmete muutumisest või asjaoludest, mis võivad mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist.

Lõige 3 sätestab, et KIK võib vajadusel nõuda taotlejalt selgitusi ja lisainformatsiooni, andes puuduse kõrvaldamiseks taotlejale kuni 20-päevalise tähtaja (lõige 6), mille võrra taotluse menetlemise tähtaeg pikeneb.

KIK nõustab taotlejaid taotlemisel nii telefoni kui e-kirja teel. E-toetuses taotlust sisestades aitab taotlejat KIKi poolt investeeringu eest vastutav projektikoordinaator, kelle nimi ja kontaktandmed avalikustatakse KIKi kodulehel vastava taotlusvooru info rubriigis.

Lõikes 4 sätestatakse KIKi õigust kaasata tellida projekti hindamiseks ekspertiisi ning teostada vajadusel kohapealse kontrolli.

Lõikes 5 sätestatakse, et menetlemise tähtaeg on 90 päeva. Sellele vajadusel lisatakse 20-päevase puuduste kõrvaldamise tähtaeg.

Lõikes 8 täpsustatakse, et kui taotlusest ei kõrvaldata KIKi poolt väljatoodud puudust selleks määratud tähtaja jooksul, teeb KIK taotluse rahuldamata jätmise otsuse taotlust hindamata ja taotlejat täiendavalt ärakuulamata. Taotluses esitatav teave projekti sisu kohta loetakse ärisaladuseks ja KIKil on kohustus seda ärisaladust kaitsta. Selleks luuakse KIKis eraldi protseduur, mille kohaselt toimub taotluste menetlemine. Kõik taotluste hindajad peavad allkirjastama saladuse hoidmise deklaratsioonid.

Eelnõu §-s 14 sätestatakse hindamiskomisjoni moodustamise tingimused.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotluste hindamiseks moodustab KIK hindamiskomisjoni, kuhu kuulub vähemalt kaks ministeeriumi eksperti ja kaks KIKi ekspert. KIK võib ministeeriumi nõusolekul kaasata täiendavalt eksperte. Hindamiskomisjoni liikmed ja eksperdid on kohustatud deklareerima oma erapooletust taotluste hindamisel.

Lõikes 2 täpsustatakse, et KIK esitab hindamiskomisjoni koosseisu ministeeriumile kooskõlastamiseks hiljemalt 14 päeva enne taotlusvooru sulgemist. Hindamiskomisjoni koosolekuid võib läbi viia veebi teel. Kõik hindamiskomisjoni liikmed allkirjastavad erapooletuse ja sõltumatuse deklaratsiooni. Hindamiskomisjoni tööd korraldab KIK, vajadusel kutsudes kokku koosolekud. Hindamiskomisjoni eksperte ei avalikustata, et neid ei oleks võimalik taotlejatel mõjutada. Eksperte ei avalikustata ka tagantjärele, et tagada võimalus samade ekspertide kasutamiseks järgmistes sarnase spetsiifikaga toetuskeemides.

Hindamiskomisjoni loetakse otsustusvõimeliseks, kui koosolekul osalevad kõik hindamiskomisjoni liikmed.

Lõikes 3 täpsustatakse, et hindamiskomisjoni tööd korraldab KIK.

Eelnõu §-s 15 sätestatakse taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavuse kontroll.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotleja tunnistatakse nõuetele vastavaks, kui ta vastab määruses sätestatud nõuetele. Nõuetele peavad vastama taotlusega seotud taotleja ja partnerid.

Lõike 2 sätestatakse KIKile alus projekti nõuetele vastavaks tunnistamiseks, kui see vastab taaste- ja vastupidavuskava määruse ja käesoleva määruse nõuetele.

Lõikes 3 sätestatakse, et vastavaks tunnistatud projektid rahastatakse, kui eelarve on piisav kõikide nõuetele vastavate taotluste rahuldamiseks ilma paremushindamiseta. Kui eelarve ei ole piisav, siis nõuetele vastavaks tunnistatud projektid pääsevad paremushindamisele, mis toimub §-s 16 kehtestatud hindamiskriteeriumide kohaselt.

Eelnõu §-s 16 sätestatakse taotluste hindamiskriteeriumid ja -metoodika.

Lõikes 1 täpsustatakse, mis projektid pääsevad hindamisele.

Lõigetes 2 loetletakse asjakohased hindamiskriteeriumid.

Lõikes 3 sätestatakse, kui suur osakaal koondhindest on lõikes 2 loetletud kriteeriumitel.

Lõikes 4 sätestatakse, kuidas moodustatakse projektide pingerea.

Lõikes 5 sätestatakse, et taotlused rahuldatakse pingerea alusel.

Lõikes 6 sätestatakse, kuidas tegutseda, kui hindamise tulemusena saavad projektid võrdse koondhinne.

Kui pingereas kõrgeima koha saanud projekti taotlus rahuldatakse ja eelarvesse jääb veel vaba raha, siis on võimalik rahuldada ka järgmisel positsioonil olev taotlus ning nõnda edasi kuni eelarve ammendumiseni.

Kui paremuse selgitamiseks heidetakse liisku, siis võivad asjasse puutuvad taotlejad liisu heitmise juures viibida.

Lõikes 7 täpsustatakse, et nõuetele vastavad taotlused reastatakse määruses nimetatud ja KIKi poolt koostavas juhendis täpsustatud hindamiskriteeriumide alusel.

Eelnõu §-s 17 sätestatakse taotluse rahuldamise nõuded ja protsess.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotluse rahuldamise ettepaneku teeb hindamiskomisjon.

Lõikes 2 täpsustatakse, et hindamiskomisjonil on võimalik rahuldada taotlus täielikult või osaliselt.

Lõikes 3 sätestatakse rahuldamise otsuse põhipunktid. Taotlus rahuldatakse, kui see on esitatud eelnõus kehtestatud korras, vastab eelnõu §-s 10 ja taaste- ja vastupidavuskava määruses

kehtestatud nõuetele, toetust taotletakse §-s 7 nimetatud toetatavatele kuludele, §-s 8 nimetatud perioodil ning §-s 2 nimetatud eesmärkidel ja §-s 6 nimetatud tegevuste toetamiseks.

Lõikes 4 täpsustatakse, et taotluse võib taotleja nõusolekul rahuldada osaliselt. Eelduseks on aga taotleja kinnitus, et ka sellisel toetamise saavutatakse taotluses sisalduva projekti tegevuste eesmärk.

Eelnõu §-s 18 sätestatakse täpsemalt taotluse osalist rahuldamist.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotluse saab rahuldada osaliselt.

Lõikes 2 kirjeldatakse protsessi, kuidas KIK teeb taotlejale taotluse osalise rahuldamise ettepaneku.

Lõikes 3 täpsustatakse mis tingimusel on osaline taotluse rahuldamine võimalik.

Eelnõu §-s 19 sätestatakse taotluse rahuldamata jätmise otsuse tingimused.

Lõikes 1 tuuakse välja, et taotlus jäetakse rahuldamata, kui tegu on kasvõi ühe loetletud asjaoluga. Samuti jäetakse taotlus rahuldamata, kui eelarvelised vahendid ammenduvad.

Kui taotleja ei vasta nõuetele või taotluses on puudusi, annab KIK puuduse kõrvaldamiseks tähtaja. Kui selle aja jooksul puudust ei kõrvaldata või täiendavat aega ei paluta, teeb KIK taotlejat täiendavalt ära kuulamata taotluse rahuldamata jätmise otsuse. Puuduse kõrvaldamiseks antud teave ja võimalus esitada selle kohta oma seisukohad või uus teave loetakse lõppsaaja ärakuulamiseks haldusmenetluse seaduse mõttes. Seetõttu ei pea KIK täiendavalt samas küsimuses lõppsaajat ära kuulama enne taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemist.

Lõikes 2 sätestatakse taotluse rahuldamata jätmise otsuse kohustuslikud elemendid ning

KIK toimetab taotluse rahuldamata jätmise otsuse toetuse taotlejale kätte viivitamata pärast otsuse tegemist.

Eelnõu §-s 20 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise ning kehtetuks tunnistamise tingimused.

Lõikes 1 kirjeldatakse võimalused taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks.

Põhjenduste olemasolul on KIKil õigus taotluse rahuldamise otsust muuta lähtudes samadest piiridest, reeglitest ja menetluskorrast kui taotluse rahuldamise otsuse tegemisel. Taotleja esitab taotluse rahuldamise otsuse muutmise taotluses põhjendused otsuse muutmiseks. KIK hindab põhjenduste piisavust ja projekti eesmärgi saavutamise perspektiivi ning teeb kas muutmise või rahuldamata jätmise ehk muutmisest keeldumise otsuse.

Lõikes 2 sätestatakse, et KIKil on õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest lõikes nimetatud tingimustel.

Lõigetes 3 ja 4 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistamise alused.

Lõikes 5 sätestatakse toetuse tagasinõudmisega setud asjaolud. Kui lõppsaaja ei vii projekti ellu

rahuldatud taotluse kohaselt või esinevad muud §-s 21 või taaste- ja vastupidavuskava §-s 11 toodud asjaolud, on KIKil õigus taotluse rahuldamise otsus kehtetuks tunnistada ja väljamakstud toetus tagasi nõuda. Kui projekti eesmärk on saavutatud osaliselt, nõutakse toetus osaliselt tagasi.

Lõikes 6 täpsustatakse toetuse tagasinõudmise ja sellega seotud taotluse rahuldamise otsuse tühistamist.

Lõikes 7 täpsustatakse, et KIK teeb taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsuse 30 päeva jooksul vastavasisulise taotluse saamisest arvates.

5. peatükk – Lõppsaaja õigused ja kohustused

Eelnõu §-s 21 sätestatakse lõppsaaja õigused ja kohustused.

Lõikes 1 sätestatakse, et eelkõige on toetuse lõppsaajal õigus saada oma projektile toetust, kui selle elluviimine vastab kõikidele nõuetele, kuid see õigus tuleb välja eelnõu kogumist. KIKis tegeleb iga toetuse lõppsaajaga temale määratud projektikoordinaator, kelle nimi ja kontaktid teatatakse toetuse lõppsaajale koos taotluse rahuldamise otsusega. Lõppsaajal on õigus oma projektikoordinaatorilt saada projekti elluviimisel igakülgset nõustamist. Projektikoordinaatorile on tagatud KIKi poolt juriidiline, finantsanalüütiline ja administratiivne tugi oma lõppsaajate abistamiseks.

Lõigetes 2 kuni 9 sätestatakse muud lõppsaaja ja partneri kohustused.

Toetuse lõppsaaja tagab projekti tegevuste elluviimise taotluses ja taotluse rahuldamise otsuses ning määruses toodud tingimuste kohaselt, säilitab dokumente toetuse kasutamise kohta, kohustub alluma kontrollile ja järelevalvele määruse tingimuste kohaselt. Samuti peab lõppsaaja koheselt teavitama KIKi kõikides asjaoludest, mis võivad mõjutada projekti elluviimist, loodud vara säilimist ja kasutamist või lõppsaaja võimet täita taotluses ja määruses nimetatud eesmärke või lõppsaaja kohustusi.

Lõppsaaja kohustuste seas on ka mitmed säilitamishõlmed rajatud energiasalvestusseadmete, seotud dokumentide ja projekti tegevustega hõlmatud maatüki omandi või kasutusõiguse osas.

Taotluse esitamise staadiumis kinnitatakse, et tulevikus pärast projekti elluviimist ning energiasalvestusseadme kasutuselevõtmist või aruandluse koostamisel on nii salvestatud kui ka toodetud taastuvaenergia päritolu võimalik tõendada vastavasisulise sertifikaadiga.

Siin ja edaspidi projekti kestvuse nõuded on seotud Euroopa Liidu kliima- ja keskkonnanalaste standardite ja prioriteetidega. Määruse alusel võib toetada ainult selliseid reforme ja investeeringuid, millega järgitakse Euroopa Liidu kliima- ja keskkonnaalaseid standardeid ja prioriteete ning millega ei tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud olulist kahju.

Eelnõu §-s 22 sätestatakse projekti ostumenetluse läbiviimise tingimused.

Lõikes 1 sätestatakse mittehankijast lõppsaajale kohustus järgida riigihangete seaduse § 3 kohaseid põhimõtteid projektiga seotud kulude tegemisel. See on vajalik toetuse läbipaistva kasutamise protsessi tagamiseks ja õiglase hüvitise suuruse leidmiseks. Kui lõppsaaja on hankija riigihangete seaduse tähenduses, siis tema tegutseb lähtudes riigihangete seaduse

sätetest.

Kui toetuse lõppsaaja ei ole hankija riigihangete seaduse tähenduses, siis tuleb tal hankida kõik toetusest hüvitatavad asjad, teenused või ehitustööd riigihangete seaduse §-st 3 tulenevaid põhimõtteid järgides.

Mittehankijast lõppsaaja või partner viib läbi ostumenetluse määruuses sätestatud tingimustel ja korras.

Lõikes 2 sätestatakse, et alla 100 000 eurot maksva asja, teenuse või ehitustöö juures peab lõppsaaja kirjalikult küsima vähemalt kolm hinnapakumist.

Kõik piirmäärad on kehtestatud käibemaksuta maksumust silmas pidades.

Lõikes 3 sätestatakse, et vähemalt või üle 100 000 eurot maksva asja, teenuse või ehitustöö puhul peab lõppsaaja avaldama hanketeate riigihangete registris. Kui hanketeade avaldatakse riigihangete registris, siis võib samal ajal küsida juurde ka võrreldavaid hinnapakumisi, kuid need peavad laekuma samuti seatud pakumuste esitamise ajaks. Hanketeate avaldamise korral tuleb silmas pidada, et pakumuse esitamiseks oleks jäetud mõistlik aeg.

Lõikes 4 selgitatakse, millal lõppsaaja peab KIKile enne hanketeate avaldamist esitama hankedokumentide ja hankelepingu projekti.

Lõikes 5 sätestatakse, et projektiga seotud hankeid ei tohi välja kuulutada enne taotluse rahuldamise otsust, tagamaks kindluse projektile antava ergutava mõju suhtes. Mõiste „hange“ antud määruuse kontekstis hõlmab nii riigihankeid hankija jaoks, kui ka ostumenetlust mittehankijast lõppsaajale.

Hankijal lasub kohustus järgida riigihangete läbiviimisel RHS-is sätestatud piirmäärasid ja menetluskorda.

Lõikes 6 sätestatakse lõppsaaja kohustust teavitada KIKi sõlmitud lepingust. Leping on igasugune ostumenetluse tulemusel sõlmitud leping, sealhulgas hankeleping. Näiteks, müügileping, töövõtuleping, käsundusleping ect.

Lõikes 7 sätestatakse, et KIKil on kohustus nõustada toetuse saajat ja partnerit ostumenetluse läbiviimisel, et hange viidaks läbi määruuse nõuete kohaselt.

Lõikega 8 kohustatakse lõppsaajat teavitama aegsasti KIKi lepingu muutmise plaanidest, et KIK saaks kontrollida ja nõustada, et muutmine vastaks riigihangete õiguses lubatule ning mittehankijate puhul ei satutaks vastuollu RHS §-st 3 tulenevate põhimõtetega.

Lõikes 9 täpsustatakse, et ka partneritele kohalduvad kõik ostumenetluse läbiviimisel lõppsaajale kehtestatud nõuded

Eelnõu §-s 23 sätestatakse toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise tingimused ja kord.

Lõikes 1 sätestatakse vahearuanne, lõpparuande ning päritolutunnistuse esitamine. Lõppsaaja esitab projekti elluviimise kohta vahearuanne ja lõpparuande. Aruanded esitatakse e-toetuse keskkonnas täites etteantud vormi. Kui lõppsaaja ei esita aruandeid, siis on KIKil õigus temalt toetust tagasi nõuda § 21 lõike 3 alusel, sest toetuse lõppsaaja ei ole täitnud oma kohustust.

Lõigetes 2 ja 3 sätestatakse nõuded vahearuanne sisu osas. Aruandlusperioodid ning aruannete esitamise tähtajad on otseses seoses ja sõltuvuses taaste- ja vastupidavuskava määruse § 14 sätetega.

Arvates projektile lõppmakse tegemisest viie aasta jooksul esitab toetuse saaja KIKile andmeid taastuenergia kasutamise kohta – määruse § 2 lõigetes 3 ja 4 sätestatud tulemusnäitajate ning väljundnäitajate saavutamise kirjeldus ning määruse § 24 lõikes 7 nõutud päritolutunnistuste sertifikaadid. Oluline on aruandluses kajastada tegelikke aastaseid näitajaid ning võrrelda seda esialgsete prognoosidega, vajadusel tuleb esitada põhjendused erinevuste osas prognoosi ja tegeliku taastuenergia tarbimise vahel.

Lisaks on aruandluse perioodil saadud andmete põhjal võimalik hinnata investeringu tegevuste panust "Eesti 2035" strateegia eesmärkide saavutamisse, arvutades investeringu rakendamise tulemusena vähenenud kasvuhoone gaaside heidet atmosfääri õhku (ümberarvutatuna CO2 ekvivalendiks abil).

Täpsustatakse aruandlusperioodid ning et aruannete esitamise tähtajad on otseses seoses ja sõltuvuses taaste- ja vastupidavuskava määruse § 14 sätetega.

Lõikes 4 kohustatakse lõppsaajat esitama projekti elluviimise kohta lõpparuanne 30 päeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu, aga mitte hiljem kui 04. aprilliks 2026.a.

Lõikes 5 täpsustatakse, et KIKil on 30 päeva vahe- ja lõpparuannete kinnitamiseks või täiendamisele saatmiseks.

Lõikes 6 sätestatakse lõppsaaja elektrienergia päritolutunnistuse KIKile esitamise kohustus.

6. peatükk – Toetuse maksmine ja kasutamine

Eelnõu §-s 24 sätestatakse toetuse maksmise, maksmisest keeldumise ja kasutamisega seotud tingimused.

Lõikes 1 täpsustatakse, et toetus makstakse välja tasutud kuludokumentide alusel lõppsaajale.

Lõikes 2 sätestatakse, et maksetaotluse peab esitama lõppsaaja. Maksetaotlused tuleb lõppsaaja ja partnerite lõikes esitada eraldi. E-toetuse süsteem ei võimalda ühe maksetaotluse alusel teha väljamakset eri isikutele.

Lõikes 3 sätestatakse, et toetus makstakse välja maksetaotluse alusel 30 päeva jooksul maksetaotluse esitamisest. Maksetaotlus esitatakse e-toetuse keskkonna vahendusel KIKile ja see sisaldab endas lõikega 4 nõutud dokumente.

Kuigi taaste- ja vastupidavuskava määrusega on taastekava raames rakendatavate projektide jaoks ettenähtud lõppsaajale ettemaksete võimalus, ei kasutata seda käesoleva investeringu raames. See on seotud taastekava tulemuste põhise iseloomuga. Lisaks ebaõnnestunud projektide puhul ei ole taastekava elluviimiseks ettenähtud rahalised vahendid kasutatud enne reaalsete projektide osaliste või täielike tulemuste saavutamist. Seega tekib võimalus tühistada ebaõnnestunud projektide taotluse rahuldamise otsus ning liikuda edasi järgmiste taotlusvooru raames esitatud projektide taotlustega, mis pole saanud rahastust täitunud investeringu eelarve tõttu.

Leping tähendab nii hankelepingut riigihangete seaduse tähenduses kui ka käsundus-, töövõtu-

või müügilepingut mittehankijast toetuse saaja puhul.

Kulu tasumist tõendav dokument tähendab maksekorraldust või muud panga maksedokumenti, mis tõendab arve tasumist.

Raamatupidamises projekti kulude kajastamist tõendav dokument tähendab raamatupidamise programmist kulukonto väljavõtet, mis tõendab vastava arve kajastamist raamatupidamises.

Lõikes 5 sätestatakse, et kui maksetaotluse menetlemise ajal tuvastab KIK projekti elluviimisel rikkumise kahtluse, siis maksetaotluse menetlus peatatakse kuni rikkumise osas on menetlus lõpuni viidud. Pärast seda jätkub maksetaotluse menetlemine, kui projekti toetust ei ole tühistatud. Maksetaotluse menetlemise peatamisest, mis on menelustoiming, antakse lõppsaajale teada kirjaga e-toetuse vahendusel (HMS § 41).

Kui maksetaotluse menetlemisel tuvastatakse, et väljamakset taotletakse mittetoetatava kulu hüvitamiseks, siis selles osas keeldutakse toetuse väljamaksest ja palutakse maksetaotluse korrigeerimist nii, et see ei sisaldaks mittetoetatavat kulu.

Lõikes 6 täpsustatakse, millal KIK võib peatada maksetaotluse menetlemise osaliselt või täielikult.

Lõikes 7 täpsustab viimast maksetaotluse esitamist.

7. peatükk – Finantskorrektsioonid ja vaided

Eelnõu §-s 25 sätestatakse toetuse väljamaksmisest keeldumise alused, milleks on nii taaste- ja vastupidavuskava määruse § 9 lõikes 7 loetletud juhtumid, kui ka konkreetselt määruses loetletud asjaolud.

Toetuse väljamaksmisest keeldumise aluseks on nii taaste- ja vastupidavuskava määruse § 9 lõikes 7 loetletud juhtumid, kui ka konkreetselt käesolevas määruses loetletud asjaolud.

Kui maksetaotluse menetlemisel tuvastatakse, et väljamakset taotletakse mitteabikõlbliku kulu hüvitamiseks, siis selles osas keeldutakse toetuse väljamaksest ja palutakse maksetaotluse korrigeerimist nii, et see ei sisaldaks mitteabikõlblikku kulu.

Kui maksetaotluses on puudus, siis tuleb see kõrvaldada. Kui lõppsaajal on täitmata mõni kohustus, näiteks vahearuande esitamise kohustus, siis tuleb see täita, enne kui on võimalik teostada lõppsaajale toetuse väljamakse. Vastasel juhul KIK keeldub väljamaksmisest. Samas projekti eelarvest neid kulusid ära ei võeta nagu juhtub siis, kui rikkumine avastatakse pärast toetuse väljamaksmist. Seega on lõppsaajal võimalik vabanenud eelarvet kasutada näiteks kallinemise katteks. Väljamaksest keeldumise otsus on vaidlustatav.

Kui tuvastatakse rikkumine, siis keeldub KIK täielikult või osaliselt väljamaksest ning vastavaid kulusid abikõlblikuks lugeda ning toetusest hüvitada ei saa. Kui maksetaotluses esitatud kulu on seotud rikkumisega, millel on osaline mõju kulu abikõlblikkusele, siis keeldutakse väljamaksest osaliselt.

Eelnõu §-s 26 sätestatakse toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise kord.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise üldreeglid on leitavad taaste- ja vastupidavuskava määruse §-st 11. HMS § 66 lg 2 punkti 1 kohaselt saab haldusakti

isiku kahjuks kehtetuks tunnistada, kui selline võimalus on seaduses või haldusaktis. Sellest tingitult sätestatakse täpsemad toetuse tagasinõudmise tingimused ja kord taotluse rahuldamise otsuses kui haldusaktis. Üldjuhul tasaarveldatakse tagasimaksmisele kuuluv toetuse sama projekti raames väljamaksmisele kuuluva toetusega, kui see pole vastuolus riigiabi reeglitega.

Ebaseaduslik riigiabi nõutakse tagasi konkurentsiseaduse §-s 42 tingimustel koos intressiga vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L140, 30.04.2004, lk1–134), artiklile 9, sama määruse artikli 10 alusel liikmesriikidele teatavaks tehtud intressimäärade ja artiklis 11 nimetatud intressi kohaldamise meetodile. Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 tekst on leitav siit: [EUR-Lex - 02004R0794-20161222 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](http://eur-lex.europa.eu/LexUri.do?uri=CELEX:32004R0794:20161222;lang=EN).

Lõigetes 2 kuni 4 sätestatakse toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmisega seotud reeglid.

3. Eelnõu vastavus EL õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega, sealhulgas Euroopa Komisjoni määrustega (EL) nr 651/2014 ja nr 1407/2013.

4. Määruse mõjud

4.1 Määruse üldine mõju

Energiasektori dekarboniseerimine on kliimapoliitika lahutamatu osa ning Euroopa Liit on madala süsiniku jalajäljega majanduse seadnud üheks põhiliseks eesmärgiks, mis innustab uute tehnoloogiate väljatöötamist ning populariseerimist. Määrava tähtsusega on tänaselt fossiilsetel kütustel põhinevalt energiamudelilt üleminek mitmekesisele taastuvatel allikatel põhinevale energeetikale koos nutikate võrkude ja salvestusega ning tõhusama energiatarbimise juhtimisega.

Näiteks tipukoormuste katmiseks kaugküttesüsteemides kasutatakse praegu fossiilkütuseid, sest tipukoormuse katmiseks taastuenergia tootmiseseadmete (nt biomassi katelseadmete üledimensioneerimine) kasutamine ei ole otstarbekas. Taastuenergiast toodetud soojust salvestamine madala nõudlusega perioodil (näiteks suvisel ajal biomassi koostootmisjaamas elektri tootmisel tekkiva jääksoojuse salvestamine) ning selle katmine tipukoormuse (talvisel ajal võimaldab fossiilkütuste kasutust vältida. Kaugkütte puhul on eelistatud aastaajapõhine ehk pikemaajaline salvestus (kuudes) ja elektri puhul lühemaajaline salvestus (tundides/päevades).

Elektriturul on nõudluse kõikumised nii ööpäeva sees (öö vs päev) kui ka reaaliajas (sageduse hoidmiseks vajalikud tegevused) ning salvestamine aitab hästi tasakaalustada varieeruvat taastuvelektri toodangut (tuul ja päike).

Elektri salvestusseadmete puhul on Eestis võimalik lisaks akudele kasutada ka Eesti asukoha- ja ajaloopspetsiifilistest eripäradest tulenevaid eeliseid. Näiteks on Eesti ettevõtjatel plaane rajada elektri salvestusseadmeid (pumphüdroakumulatsioonijaamad) Eesti põhjarannikule kasutades merepinna ning maapõue rajatava salvestusseadme kõrguste erinevust, aga ka tühjaskaevandatud kaevandusalasid, kasutades maapinna ja kaevanduse kõrguste erinevusi. Käesoleva investeeringu maht ei ole kahtlemata piisav, et selliste salvestusseadmete rajamist toetada, kuid taotlemise käigus kogutud teave võimaldab riigil kujundada tõhusam raamistik toetusvabade salvestusseadmete turule tootmiseks tulevikus.

Toetuse eesmärk on energia salvestuse kasutuselevõtu hoogustamine läbi investeeringutoetuse

ning seeläbi taastuvenergia osatähtsuse suurendamine kaugküttesüsteemides ning fossiilkütuste kasutuse vähendamine.

Investeeringu raames rajatud salvestusseadmete kasutamisel väheneb fossiilenergia vajadus tipukoormuse katmiseks, sest kasutatakse taastuvenergiast toodetud salvestatud energiat. Samuti vähenevad kaod taastuvenergia tootmisel (nt suvel kaugküttevõrkudes) – st suureneb kaugküttesüsteemi energiatõhusus. Kõik see võimaldab ressursse kasutada suurema efektiivsusega ja madalama KHG heitega.

Eesmärkide täitmiseks rahastatakse osaliselt ettevõtjate poolt tehtavaid investeeringuid energia salvestusseadmetesse (eraldi voorud soojuse ja elektri salvestusele). Soojussalvestuses biomassist toodetud energia osas jälgitakse direktiivi 2018/2001 artiklites 29-31 sätestatud säästlikkuse kriteeriume.

Kogu investeeringu tegevus aitab panustada nii Euroopa Liidu ja liikmesriikide pikaajaliste kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamisse kui ka Vabariigi Valitsuse 19.12.2019 kinnitatud kava „Eesti riiklik energia-ja kliimakava aastani 2030“ eesmärkidesse.

4.2 Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Kodumaise energiatootmise kaudu suureneb riigi energeetiline sõltumatus.

4.3 Mõju elu- ja looduskeskkonnale

Taastuvenergia osatähtsuse suurendamine hajutab energiasektori keskkonnamõjusid, parandab jätkusuutlikkust ja majanduse konkurentsivõimet. Kliimaeesmärkide täitmise ja kliimamuutuste leevendamise kaudu väheneb surve looduskeskkonnale. Fossiilsete kütuste põletamisel tekivad erinevad saasteained, mis põhjustavad nii õhu- kui veesaastet. Taastuvenergia osakaalu suurenemisega ja heitevabade kütuste kasutuselevõtmisega väheneb kasvuhoonegaaside ja teiste saasteainete heide, mille tulemusena paraneb pikemas perspektiivis oluliselt välisõhu ja vee kvaliteet.

4.4 Mõju majandusele

Käesoleva investeeringu maht ei ole kahtlemata piisav, et väga suures ulatuses salvestusseadmete rajamist toetada, kuid taotlemise käigus kogutud teave võimaldab riigil kujundada tõhusam raamistik toetusvabade salvestusseadmete turule tootmiseks tulevikus.

Investeeringu tulemusena pakutakse Eesti ettevõtjale võimalust uute tehnoloogiate arendamiseks ja kasutuselevõtuks. See toetab Eesti energiasektori arendamist taastuvenergia kasutuselevõtu ja salvestamise suunas. Loob eeldust kindlama elektri- ning soojusvarustuse osas.

Kindlasti tuleb arvestada sellega, et tegu on pilootprojektide programmiga, mille ajaline, rahaline ning tehnoloogiliselt saavutatav maht ei eelda ulatuslikku majanduslikku mõju. Seega eelnõu koostajad lähtuvad ainult ühest eelistusest, mis on reguleeritud toetamise määra suuruse kaudu. Sellega luuakse eelis nendele lõppsaajatele, kelle tegevus toimub kaugküttepiirkondades, milles puuduvad koostootmisjaamad: 30 protsenti toetatavatest kuludest suurettevõtjast lõppsaaja jaoks, kes tegutseb koostootmisjaamata kaugküttepiirkonnas ning 15 protsenti suurettevõtjast lõppsaaja jaoks, kes tegutseb koostootmisjaamaga kaugküttepiirkonnas.

Investeeringute kogueelarve on 8 000 000 eurot ning saavutamiseks planeeritavad eesmärgid on vähemalt 35 000 m³ salvestusvõimsust kaugküttesüsteemides ning 4 MW elektrisüsteemides. Antud investeeringu kontekstis on kriitiline eelkõige luua üle kogu Eesti

salvestusseadmeid sinna, kus juba toodetakse taastuvatest energiaallikatest energiat, tagades seekaudu ulatuslikumalt taastuvatest energiaallikatest pärit energia kasutamist.

Ülaltoodu põhjal, järeldame, et investeeringul puuduvad olulised mõjud riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste korraldustele, regionaalarengule ning sotsiaalsetele valdkondadele (sealhulgas demograafilisele).

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Pärast määruse rakendamist sõlmib ministeerium lepingu riikliku sihtasutusega SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, kelle ülesanne on korraldada pilootprojekti elluviimine, mis hõlmab endas ettevalmistavaid tegevusi, planeerimist, projektide läbiviimist ja järelevalvet. Määruse rakendamisega kaasnevad riigieelarvele kulud kuni 8 miljoni ulatuses, millest 219 718 eurot on investeeringu administreerimise kulu. Kusjuures soojusenergia salvestusseadmete rajamiseks on ettenähtud maksimaalselt 6 500 000 eurot. Elektrienergia salvestusseadmete rajamiseks on ettenähtud maksimaalselt 1 500 000 eurot. See tähendab, et projektide toetuseks on maksimaalselt ettenähtud 7 780 283 eurot ja sealt proportsionaalselt 6 318 000 eurot soojusenergia salvestusseadmete rajamiseks ning 1 462 284 eurot elektrienergia salvestusseadmete rajamiseks.

Eelarve projektide läbiviimiseks kaetakse Euroopa Komisjoni poolt kinnitatud Eesti taaste- ja vastupidavuskava alusel.

Määruse rakendamisega ei kaasne täiendavaid riigieelarvelisi tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Määruse kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määrus esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Keskkonnaministeeriumile ning seotud huvigruppidele arvamuse avaldamiseks läbi eelnõude infosüsteem (EIS).